

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“КРИМІНОЛОГІЯ”
(для бакалаврів)**

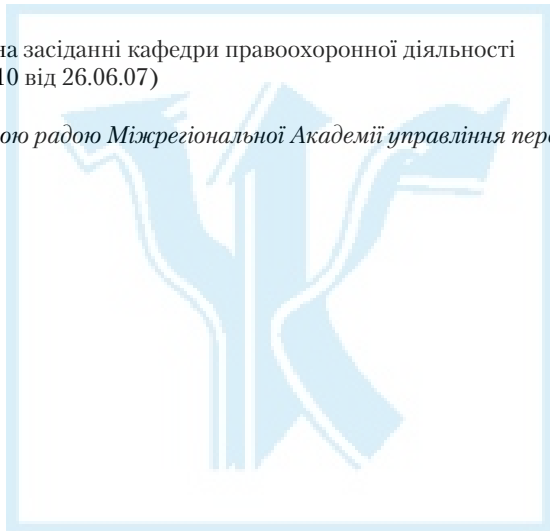
МАУП

Київ 2008

Підготовлено професором кафедри правоохоронної діяльності
Г. С. Семаковим

Затверджено на засіданні кафедри правоохоронної діяльності
(протокол № 10 від 26.06.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Семаков Г. С. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Кримінологія” (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2008. — 36 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план, зміст самостійної роботи з дисципліни “Кримінологія”, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є складовою навчального процесу, основним засобом опанування навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Мета самостійної роботи студентів з дисципліни “Кримінологія” – сприяти засвоєнню в повному обсязі навчальної програми та формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завдання самостійної роботи студентів з дисципліни “Кримінологія” – засвоєння відповідних знань, їх закріплення та систематизація, а також їх застосування при виконанні практичних завдань. Самостійна робота забезпечує підготовку студентів до поточних аудиторних занять.

Зміст самостійної роботи студентів з дисципліни “Кримінологія” визначається навчальною програмою цієї дисципліни, а також цими методичними матеріалами.

Основними формами самостійної роботи студентів з дисципліни “Кримінологія” є:

- 1) опрацювання прослуханого лекційного матеріалу, обов'язкових та додаткових літературних джерел;
- 2) вивчення окремих тем або питань, передбачених для самостійного опрацювання;
- 3) виконання домашніх завдань;
- 4) виконання та письмове оформлення задач, практичних завдань та інших робіт;
- 5) підготовка до практичних занять;
- 6) підготовка до різних форм поточного контролю;
- 7) пошук та огляд літературних джерел за заданою проблематикою;
- 8) написання реферату за заданою проблематикою;
- 9) аналітичний розгляд наукових публікацій;

У процесі самостійної підготовки до практичних занять студенти повинні опрацювати прослуханий лекційний матеріал, всебічно розглянути зміст питань, що виносяться на заняття, опрацювати навчальну літературу, відповідні нормативно-правові акти. Перевірку засвоєння знань студенти здійснюють за допомогою питань для самоконтролю.

Домашнє завдання з дисципліни “Кримінологія” виконується з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студента з навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання.

Практичні завдання (задачі) мають за мету закріпити теоретичні знання студентів і головне — виробити в них навички роботи з літературними та нормативними джерелами, які рекомендовані за кожною темою дисципліни. Перш ніж приступити до вирішення задач, які відображають криміногенні ситуації, з якими стикаються особи під час скоєння злочину та відбуття покарання, студентам необхідно засвоїти теоретичні положення, пов'язані з окремими питаннями кримінального законодавства. Практичні завдання (задачі) необхідно виконувати у письмовій формі з розгорнутим мотивованим рішенням. Під час виконання домашніх завдань студенти повинні продемонструвати уміння самостійно аналізувати конкретні криміногенні ситуації, аргументовано відповідати на питання, поставлені в задачах, використовуючи відповідні нормативні акти. Відповіді на поставлені в задачах питання повинні бути повними, обґрунтованими, необхідно не тільки вказати на можливі порушення чинного кримінального законодавства, а й визначити наслідки скоєння злочину. При цьому необхідно посилатися на конкретні статті, пункти нормативних актів.

Важливим засобом у засвоєнні знань є написання рефератів. Написання реферату за заданою проблематикою необхідно починати з власного, добре продуманого вступу. У вступі визначається мета дослідження, з максимальною можливою точністю встановлюються рамки теми, що підлягає розгляду, визначаються методи її дослідження. Він служить перехідним містком до основного дослідження. В ньому має відобразитися практичне і теоретичне значення теми.

В основній частині роботи мова повинна йти насамперед про зміст досліджуваної проблеми. Наслідком проведеного дослідження можуть бути пропозиції щодо проведення правової та судової реформи в Україні.

Робота повинна завершуватись висновками.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів:

- оцінка “відмінно” — студент повно і всебічно розкриває питання теми, винесені на самостійне опрацювання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну позицію стосовно відповідної теми і може аргументовано її доводити;

- оцінка “добре” — загалом рівень знань студентів відповідає викладеному вище, але мають місце деякі упущення при виконанні завдань, винесених на самостійне опрацювання, обґрунтування неточні, не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами;
- оцінка “задовільно” — студент розкрив питання, винесені на самостійне опрацювання, в загальних рисах, розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно і не самостійно;
- оцінка “незадовільно” — студент не в змозі дати відповідь на поставлене запитання або відповідь неправильна, студент не розуміє сутності питання, не може зробити висновки.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“КРИМІНОЛОГІЯ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми	Лекції	ПЗ	Сам. роб.
1	2	3	4	5
	Змістовий модуль I. Загальна частина. Теоретичні проблеми кримінології			
1	Кримінологія як наука, її предмет	2	2	2
2	Метод кримінології, методика кримінологічних досліджень	2	–	2
3	Феномен злочинності та її характеристики	–	2	2
4	Причини та умови злочинності	2	2	2
5	Особа злочинця	2	2	2
6	Індивідуальна злочинна поведінка	2	–	2
7	Віктимологія	–	-	2
8	Історія кримінологічної науки. Кримінологія в Україні і за кордоном	–	–	2
9	Теоретичні основи запобігання злочинності	2	2	2
10	Кримінологічне прогнозування і планування	–	–	2

1	2	3	4	5
	Змістовий модуль II. Особлива частина. Попередження окремих видів злочинів, фонових явищ			
11	Фонові явища, їх профілактика	2	–	2
12	Злочинність неповнолітніх, її профілактика	2	2	2
13	Рецидивна злочинність, її профілактика	2	–	1
14	Професійна та організована злочинність, її профілактика	2	2	2
15	Злочинність у сфері економіки, її профілактика	–	–	4
16	Корупційна злочинність, її профілактика	2	–	2
17	Насильницька некорислива злочинність, її профілактика	–	–	4
18	Корислива злочинність проти приватної власності, її профілактика	–	–	4
19	Необережна злочинність, її профілактика	–	–	4
Разом годин: 81		22	14	45

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
з дисципліни
“КРИМІНОЛОГІЯ”

Змістовий модуль I. Загальна частина. Теоретичні проблеми кримінології

Тема 1. Кримінологія як наука, її предмет

Кримінологія як специфічна соціолого-правова наука. Обставини, що зумовили її виникнення.

Поняття сучасної кримінології. Предмет кримінології.

Завдання кримінології у світлі положень Конституції України. Функції кримінології. Система кримінології, її поділ на Загальну і Особливу частини.

Взаємодія кримінології з юридичними та іншими науками: статистикою, економікою, психологією, педагогікою тощо.

Питання для самоконтролю

1. Основні елементи предмета кримінології.
2. Основні завдання кримінології.
3. Основні функції кримінології.
4. Як побудована система кримінології?
5. Для виконання яких завдань працівникам правоохоронних органів потрібні знання з кримінології?
6. Як визначають сутність науки кримінології сучасні вчені-кримінологи?
7. З якими правовими та іншими науками пов'язана кримінологія?

Практичні завдання

Завдання 1. Наведіть різні погляди щодо місця кримінології в системі наук. Висловіть власну думку.

Завдання 2. Чим відрізняється кримінологія від інших наук, які досліджують проблеми злочинності і боротьби з нею?

Завдання 3. Стверджується, що кримінологія не становить єдине вчення, а має багато шкіл і напрямів. З чим це пов'язано?

Завдання 4. У США кримінологію вивчають не тільки на юридичних факультетах, а й на соціологічних, політологічних, психологічних, медичних. Яка ваша думка з цього приводу?

Завдання 5. Стверджується, що дані кримінологічної науки відіграють важливу роль у розробці нових законів з кримінального права і підвищенні ефективності кримінального законодавства. Обґрунтуйте це положення.

Завдання 6. Схарактеризуйте взаємозв'язок кримінології і статистики.

Завдання 7. Підготуйте реферат на тему: "Обставини виникнення кримінології як самостійної науки".

Завдання 8. Підготуйте реферат на тему: "Актуальні напрями розвитку сучасної кримінології: економічна, сімейна, пенітенціарна та ін".

Завдання 9. Підготуйте реферат на тему: “Значення кримінології для практичної діяльності правоохоронних органів та інших суб’єктів профілактики”.

Література [1–4; 22; 27; 28; 30; 35; 44; 48]

Тема 2. Метод кримінології, методика кримінологічних досліджень

Філософські принципи і категорії, що характеризують методологію кримінології.

Кримінологічне дослідження, його етапи. Зміст етапів кримінологічного дослідження.

Соціологічні методи у кримінологічному дослідженні.

Метод опитування у кримінології, його види. Документальний метод. Метод спостереження, його види. Метод експертних оцінок. Метод експерименту, його особливості у кримінології.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає методика кримінологічного дослідження?
2. На яких основних підставах здійснюють класифікацію кримінологічних досліджень?
3. Сутність наукового кримінологічного дослідження.
4. Етапи (стадії) кримінологічного дослідження.
5. Відмінності методів суцільного та вибіркового досліджень.
6. Сутність методу опитування і основні його форми.
7. Які вимоги висуваються до експерименту у кримінології?
8. Сутність методу експертних оцінок.
9. Як реалізується метод контрольної групи?
10. Сутність психологічних методів кримінологічного дослідження.

Практичні завдання

Завдання 1. Метод опитування має дві форми: анкетування та інтерв’ювання. Перелічіть їх переваги і недоліки. Визначте, які з наведених далі ознак характерні для певної форми: можливість за короткий час опитати значну кількість респондентів; анонімність опитування; можливість уточнити поставлене запитання; можливість респондента порадитись з іншими особами; високий рівень щирості відповідей; можливість поставити додаткові запитання.

Завдання 2. Районна адміністрація цікавиться громадською думкою щодо причин зростання показників злочинності в районі і за-

ходів її стримання. Складіть опитувальну анкету з цього приводу (10–15 запитань).

Завдання 3. Коли застосовуються методи спостереження і експерименту у кримінологічних дослідженнях і профілактичній діяльності?

Завдання 4. Запропонуйте психологічні методи, які можна застосовувати при вивченні стану правопорушень у середньому навчальному закладі та в подальшій профілактичній роботі з учнями.

Завдання 5. Підготуйте реферат на тему: “Репрезентативна статистична вибірка у кримінологічному дослідженні та її види”.

Завдання 6. Підготуйте реферат на тему: “Сутність контрольної групи при застосуванні методу опитування”.

Завдання 7. Підготуйте реферат на тему: “Застосування кримінологічних досліджень для поліпшення діяльності правоохоронних органів та інших суб’єктів профілактики”.

Література [22; 27; 28; 33; 44; 48]

Тема 3. Феномен злочинності та її характеристики

Поняття злочинності, її ознаки.

Виміри (показники) злочинності.

Кількісні показники злочинності. Коефіцієнти злочинної інтенсивності та їх формула.

Якісні характеристики злочинності. Структура злочинності та її формула.

Динаміка злочинності, чинники, що зумовлюють показники динаміки.

“Ціна” злочинності. “Географія” злочинності.

Характеристика сучасної злочинності в Україні, її особливості.

Поняття латентної злочинності.

Питання для самоконтролю

1. Що означає поняття “злочинність”?
2. Які показники стану злочинності є кількісними?
3. Що таке рівень злочинності?
4. Як розраховують коефіцієнти інтенсивності злочинності та злочинної активності населення?

5. Сутність поняття “ціна злочинності”.
6. За якими основними критеріями розрізняють типи структур злочинності?
7. Що таке географія злочинності?
8. Які основні детермінанти впливають на динаміку злочинності?
9. Латентна злочинність і основні її види.
10. Які фактори впливають на латентність злочинності?

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферат на тему: “Дискусія з понять злочинності та її ознак”.

Завдання 2. Підготуйте реферат на тему: “Характеристика “ціни” злочинності”.

Завдання 3. Підготуйте реферат на тему: “Значення дослідження і оцінки показників злочинності в діяльності правоохоронних органів та інших суб’єктів профілактики”.

Завдання 4. Ваша думка щодо проблеми: злочинність є явищем, яке існує тільки в межах історичних епох, або це явище, притаманне людству впродовж усього часу його існування.

Завдання 5. Наведіть визначення поняття відносин інтенсивності (частини до цілого) у кримінальній статистиці. Запишіть формулу індексу (коефіцієнта) злочинності. Визначте умовний індекс злочинності в Україні на 10 тис. населення у 2003 р. (кількість злочинів — 504 тис., чисельність населення — 48,3 млн осіб), 2004 р. (кількість злочинів — 451 тис., чисельність населення — 47,9 млн осіб) і 2005 р. (кількість злочинів — 556 тис., чисельність населення — 47,5 млн осіб).

Завдання 6. Наведіть визначення поняття відносин, що характеризують динаміку злочинності. Що означають поняття “рівень ряду”, “абсолютний приріст”, “темп зростання”, “темп приросту”, “нерухома і рухома бази”?

Завдання 7. Розкрийте сутність показників злочинності: злочини розкриті та нерозкриті, зареєстровані та незареєстровані; діяння, щодо яких відмовлено в порушенні кримінальної справи.

Завдання 8. Поясніть причини того, що багато вчинених злочинів не реєструються, а серед зареєстрованих значна частина залишається нерозкритою.

Завдання 9. Які злочини належать до низьколатентних, середньолатентних та високолатентних? Наведіть приклади кожного з цих видів злочинів.

Література [2; 22; 23; 27; 30–33; 35; 39; 48]

Тема 4. Причини та умови злочинності

Поняття причин і умов злочинності як соціального явища.

Причини злочинності і їх розподіл за сферами, де вони генеруються: економічна, соціальна, політична, духовна тощо.

Умови, що сприяють існуванню злочинності, їх специфіка для окремих видів злочинів.

Питання для самоконтролю

1. Відмінність понять “причина” та “умова”.
2. Сутність терміна “фактор”.
3. На яких вихідних положеннях базуються соціологічні теорії причин злочинності?
4. Які положення є основою біологічних концепцій причин злочинності?
5. Сутність основних теорій соціологічного напрямку.
6. У чому полягає особливість поглядів представників біопсихологічного напрямку на причини й умови злочинності?

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферат на тему: “Відмінність понять “причини” і “умови” злочинності.”

Завдання 2. Підготуйте реферат на тему: “Взаємозв’язок злочинності й безробіття”.

Завдання 3. Підготуйте реферат на тему: “Проблема великої майнової диференціації населення і її зв’язок зі злочинністю”.

Завдання 4. Як взаємопов’язані малорозвиненість правової системи держави і стан злочинності?

Завдання 5. Як взаємопов'язані зниження рівня моралі суспільства і погіршення стану злочинності?

Завдання 6. Розкрийте сутність злочинності “білих комірців”.

Завдання 7. Чим характеризується зворотний причинний вплив злочинності на криміногенні детермінанти?

Завдання 8. Схарактеризуйте основні недоліки діяльності правоохоронних органів з боротьби зі злочинністю і яку вони відіграють роль?

Література [1; 22; 23; 27; 28; 30–32; 35–36; 39–41; 47; 48]

Тема 5. Особа злочинця

Поняття особи злочинця.

Кримінологічна характеристика особи злочинця. Структура особистісної характеристики злочинця, її ознаки.

Типологія особи злочинця, її різновиди.

Значення вивчення особи злочинця для працівників окремих служб правоохоронних органів, суддів.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає відмінність понять “особа злочинця” і “злочинна особа”?
2. Сутність основних сучасних поглядів учених-кримінологів на структуру особи.
3. Як у сучасній кримінології вирішується питання про співвідношення соціального й біологічного в особі злочинця?
4. Що таке психічні аномалії і як вони можуть впливати на злочинну поведінку особи?
5. У чому полягає відмінність понять “типологія” і “класифікація”?
6. За якими найпоширенішими ознаками класифікують злочинців?
7. Основні критерії типологізації особи злочинця.
8. Практичне значення кримінологічного аналізу особи злочинця.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферат на тему: “Сутність типу криміногенної особи”.

Завдання 2. Підготуйте реферат на тему: “Психічні відхилення і їх вплив на становлення особи злочинця”.

Завдання 3. Підготуйте реферат на тему: “Хромосомна теорія агресивної злочинності”.

Завдання 4. Поясніть, що означає кримінологічна характеристика особи злочинця. Зазначте, до яких елементів структури особи злочинця належать такі чинники:

- а) соціальне становище, стать, вік, освіта, сімейний стан, професія;
- б) характер вчиненого злочину, попередні судимості, наявність стану судимості, встановлення адміністративного нагляду;
- в) відносини в соціальній групі — виробничому колективі, навчальному закладі, сім’ї, неформальному середовищі;
- г) соціальна зорієнтованість особи, система її ціннісних спрямованостей, основні потреби й інтереси, переконання і настанови.

Завдання 5. Ознайомтеся зі статистичною карткою на особу, яка вчинила злочин (ф. № 2). Які відомості з картки належать до соціально-демографічних та кримінально-правових ознак особи, до характеристики її ролей? Зазначте номери рядків і зміст відомостей. Які важливі відомості для профілактичної роботи з особою ви отримали, вивчивши картку? (зразки спец. карток маютьесь на кафедрі)

Завдання 6. Яке значення має вивчення особи злочинця для індивідуалізації покарання?

Завдання 7. Для чого і як враховується особа злочинця при відбуванні нею покарання і при звільненні від нього?

Література [22; 23; 27; 28; 30–32; 48]

Тема 6. Індивідуальна злочинна поведінка

Поняття причин і умов конкретного злочину. Сутність механізму злочинної поведінки.

Мотивація злочинної поведінки. Процес мотивації злочину та його різновиди. Класифікація мотивів конкретних злочинів. Мотивація і мотивування злочину.

Роль конкретної життєвої ситуації у вчиненні злочину. Поняття і елементи конкретної життєвої ситуації. Причина вчинення злочину.

Значення вивчення особливостей індивідуальної злочинної поведінки у профілактичній діяльності працівників окремих служб правоохоронних органів, інших суб'єктів профілактики.

Питання для самоконтролю

1. Як вирішується проблема причин і умов конкретного злочину представниками соціологічного напрямку кримінології?
2. Чим обґрунтовують представники біопсихологічного напрямку кримінології індивідуальну злочинну поведінку особи?
3. Які явища макросередовища впливають на процес формування особи?
4. Як на формування особи впливає сім'я?
5. Яку роль у механізмі злочинної поведінки відіграють психічні аномалії особи?
6. Що таке ситуація злочину?
7. На яких підставах класифікують ситуації злочину?
8. Що означає мотивація злочину?
9. Етапи (ланки) мотиваційного процесу.
10. Як класифікують потреби за соціальним змістом?
11. Яке значення для мотивації злочину має вибір способу і засобів задоволення потреби?
12. Особливості механізму мотивації імпульсивних і звичних злочинів.
13. Чим різняться поняття “мотивація злочину” і “мотивування злочину”?

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферат на тему: “Мотивація і мотивування злочину”.

Завдання 2. Підготуйте реферат на тему: “Питання впливу телебачення на стан злочинності”.

Завдання 3. Підготуйте реферат на тему: “Привід для вчинення злочину”.

Завдання 4. Дайте розгорнуту характеристику механізму злочинної поведінки (взаємозв'язок властивостей особи і конкретної

життєвої ситуації, що призвело до злочину) у наведених далі випадках:

1. Іваненко був звільнений з роботи за скороченням штатів. Мав дружину-інваліда і двох дітей-школярів. У центрі зайнятості населення не зареєструвався (на слідстві пояснив: “Я в ці центри не вірю”). Вирішив підробляти на ринку, але, не маючи зв’язків і навичок, витратив останні гроші. Намагався викрасти візок з крамом, бо “не міг прийти додому з пустими руками”, але був затриманий.
2. Сокирко вдерся до квартири Куріпко, коли вдома була тільки його дружина, і вимагав від неї грошей. У цей час додому прийшов Куріпко, незважаючи на опір, зартимав Сокирка і відвів у міліцію. Дорогою Сокирко благав відпустити його, казав, що “буде вдячний, поки не здохне”. Суд, з огляду на те, що Сокирко раніше не засуджувався, засудив його до позбавлення волі, але звільнив від відбування покарання з випробуванням. За три дні Сокирко вислідив Куріпко і, вдаривши ножем, вбив його.
3. Тарнавський систематично знущався над дружиною і дітьми. Постійно пиячив і призвичаїв до цього дружину. Остання в нетверезому стані поводитися брутально, і Тарнавський нещадно бив її. Одного разу після побоїв дружину було госпіталізовано, і їй було видалено нирку. Після цього вона, за її словами, “чахла на очах”. Коли Тарнавський у черговий раз побив дружину і п’яний заснув, за словами дружини, “злоба застила їй очі”. Вона взяла сокиру і била нею ненависне тіло чоловіка аж поки вистачило сил, після чого впала непритомна поруч у калюжу крові. На трупі нараховано близько двадцяти слідів від ударів сокири.
4. Котляр прийїхав на власному автомобілі привітати друга з народженням дитини. Вживати спиртні напої не збирався, та його “умовили”. Повертаючись додому, “відчув легкість у тілі”. Водій він був недосвідчений, а тому несподівано виїхав на смугу зустрічного руху. Водій вантажівки, що їхала цією смугою, уникаючи зіткнення, почав маневрувати, збив інший автомобіль, а також перекинув власний. Обидва водії загинули.

Література [22; 27; 28; 30–32; 35; 48]

Тема 7. Віктимологія

Віктимологія як окремий напрям у кримінології. Поняття і предмет віктимології. Історія розвитку віктимології.

Поняття потерпілого з його “вини” у кримінології.

Віктимологічна складова механізму злочину.

Віктимологічні дослідження і значення їх результатів для підвищення рівня самозбереження різних категорій населення.

Питання для самоконтролю

1. Хто з вчених-кримінологів стояв у витоків розвитку кримінології?
2. Що означає віктимологія як напрям кримінології?
3. Основні напрями підтримки і допомоги потерпілим, визначені Генеральною Асамблеєю ООН?
4. У чому полягає відмінність понять “жертва” і “потерпілий”?
5. Сутність поняття “віктимність особи”.
6. Що означає поняття “віктимізація”?
7. Основні види віктимної поведінки жертви.
8. Класифікація жертв злочинів залежно від їх морально-психологічних особливостей (за Д. Рівманом).
9. На які групи поділяються потерпілі за ступенем віктимності?
10. Значення вивчення особи потерпілого.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферат на тему: “Історія виникнення і розвитку віктимології”.

Завдання 2. Підготуйте реферат на тему: “Місце віктимології в системі наук”.

Завдання 3. Підготуйте реферат на тему: “Віктимологічні дослідження і їх значення у розробці рекомендацій щодо підвищення рівня самозбереження різних категорій населення”.

Завдання 4. Назвіть категорії осіб, які за об’єктивними і суб’єктивними характеристиками мають підвищену віктимність і причини цього.

Завдання 5. Здійсніть ранжування рівня віктимності наведених категорій осіб за специфікою їх занять: інкасатор, працівник карного розшуку, слідчий, бізнесмен великого, середнього і малого бізнесу, суддя, працівник ДАІ, працівник рибохорони, водій таксі, лікар швидкої допомоги, член організованої злочинної групи, кілер, шахтар.

Завдання 6. Знайдіть у Кримінальному кодексі України статті, де законодавець враховує “вину” потерпілого як обставину, що пом’якшує відповідальність злочинця.

Завдання 7. Одразу після зґвалтування її “знайомим” потерпіла Клацько подала заяву до прокуратури з вимогою притягнути його до кримінальної відповідальності. За три дні потому Клацько було побито на вулиці невідомими. При цьому вони заявили, що вона має відкликати з прокуратури заяву, або буде вбита. Хто і що повинен зробити, щоб не сталося розправи над потерпілою?

Завдання 8. До кризового центру було направлено громадянку Чаплю, яка була побита своїм чоловіком. Їй було нанесено легкі тілесні ушкодження з короткочасним розладом здоров’я. Таке побиття було вчинено не вперше. Які мають бути дії працівників кризового центру?

Література [22; 23; 27; 28; 30–32; 35;45; 46; 48]

Тема 8. Історія кримінологічної науки. Кримінологія в Україні і за кордоном

Історія зарубіжної кримінології. Класичний, антропологічний і соціологічний напрями розвитку кримінального права і кримінології.

Кримінологія в Україні. Розвиток кримінологічної науки в Україні у 20-ті роки ХХ ст. Відродження кримінології. Кримінологічні заклади і видатні вчені-кримінологи в сучасній Україні.

Питання для самоконтролю

1. Основні кримінологічні ідеї класичної школи кримінального права.
2. Хто заснував класичну школу кримінального права?
3. Недоліки кримінологічних ідей класичної школи кримінального права.
4. У чому полягає головна теза теорії Ч. Ломброзо?
5. Сутність теорій соціальної дезорганізації і диференціального зв’язку.
6. Вихідні положення теорії небезпечного стану.
7. Основні сучасні кримінологічні теорії і концепції.
8. Основні етапи розвитку кримінології в Україні.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферат на тему: “Видатний італійський просвітителі і гуманіст Чезаре Бекарія і його книга “Про злочини і покарання”.

Завдання 2. Підготуйте реферат на тему: “Еволюція поглядів Чезаре Ломброзо на детермінанти злочинності”.

Завдання 3. Підготуйте реферат на тему: “Видатні українські криміналісти О. Ф. Кістяківський, Л. С. Білогриць-Котляревський, М. П. Чубиський і їх погляди на соціальні проблеми злочинності”.

Література [22; 30–32; 35; 48]

Тема 9. Теоретичні основи запобігання злочинності

Поняття запобігання (профілактики) злочинам, його значення у протидії злочинності з боку суспільства. Види запобігання злочинам. Терміни, що вживаються для характеристики цієї діяльності. Роль правоохоронних органів, інших суб'єктів профілактики щодо запобігання злочинам. Об'єкти профілактики. Цілі профілактичної діяльності. Класифікація

Класифікація запобіжних заходів. Форми діяльності під час здійснення загальної та індивідуальної профілактики. Методи індивідуальної профілактики.

Поняття і значення взаємодії суб'єктів профілактики.

Питання для самоконтролю

1. Що означає термін “попередження злочинності”?
2. Яким принципам повинна відповідати діяльність з попередження злочинності?
3. Об'єкти попереджувальної діяльності.
4. На яких рівнях здійснюється попередження злочинності залежно від ієрархії причин і умов злочинності?
5. На які види поділяється індивідуальна профілактика злочинів залежно від стадії генезису особи злочинця?
6. У яких формах реалізується індивідуальна профілактика?
7. У яких формах здійснюється спеціально-кримінологічна профілактика?
8. На які види поділяються заходи профілактики за змістом?
9. Які нормативні акти становлять правову основу профілактики злочинів?

10. На які групи і на основі яких критеріїв класифікують суб'єктів профілактичної діяльності?
11. Сутність профілактичної діяльності органів прокуратури.
12. Як здійснюється профілактична діяльність суду?
13. Основні напрями попереджувальної діяльності міліції.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферат на тему: “Форми і методи спеціальної профілактики злочинності (загальної та індивідуальної)”.

Завдання 2. Підготуйте реферат на тему: “Взаємодія правоохоронних органів з населенням у профілактиці злочинності”.

Завдання 3. Підготуйте реферат на тему: “Взаємодія правоохоронних органів із засобами масової інформації у профілактиці злочинності”.

Завдання 4. Наведіть класифікацію профілактичних засобів за різними підставами.

Завдання 5. Викладіть основні форми і методи профілактики, які здійснюють структури органів внутрішніх справ: карний розшук, служба боротьби з економічними злочинами, кримінальна міліція у справах неповнолітніх, служба боротьби з незаконним обігом наркотиків.

Завдання 6. Наведіть правові та неправові профілактичні заходи, які здійснюють органи прокуратури і досудового слідства.

Завдання 7. Схарактеризуйте профілактичні заходи, які здійснюють суди у процесі розгляду кримінальних справ і при узагальненні судової практики.

Завдання 8. У чому полягає сутність громадських заходів профілактики злочинів? Хто є суб'єктами цієї профілактики?

Завдання 9. Наведіть правові джерела, які мають кримінологічно-профілактичний характер. Обґрунтуйте свою думку.

Література [6–8; 22; 23; 27; 28; 30; 35; 39–41; 48]

Тема 10. Кримінологічне прогнозування і планування

Поняття кримінологічного прогнозування, його види. Методи кримінологічного прогнозування злочинності й індивідуальної злочинної поведінки.

Планування профілактичної діяльності. Завдання, етапи і структура плану профілактичної діяльності.

Питання для самоконтролю

1. Сутність кримінологічного прогнозування.
2. Що таке кримінологічний прогноз?
3. На яких рівнях може здійснюватися прогнозування злочинності?
4. Які види прогнозування злочинності розрізняють за ознаками територіальності й тривалості прогностичного періоду?
5. Сутність індивідуального прогнозування злочинної поведінки.
6. Вимоги, що висуваються до кримінологічного прогнозування.
7. Які методи використовують для побудови кримінологічного прогнозу?
8. Обґрунтування можливості прогнозування індивідуальної поведінки.
9. Значення кримінологічного прогнозування злочинності.
10. Сутність кримінологічного планування.
11. Види кримінологічного планування.
12. Основні етапи процесу планування.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферат на тему: “Методи кримінологічного прогнозування злочинності”.

Завдання 2. Підготуйте реферат на тему: “Проблема прогнозування індивідуальної злочинної поведінки”.

Завдання 3. Підготуйте реферат на тему: “Кримінологічне прогнозування і планування у правоохоронних органах”.

Завдання 4. Визначте мету і етапи розробки комплексного профілактичного плану (для району, окремого виробництва, навчального закладу тощо).

Завдання 5. Назвіть педагогічні принципи профілактики індивідуальної злочинної поведінки.

Завдання 6. У чому полягає прогноз індивідуальної злочинної поведінки, здійснений у результаті поєднання групових прогнозів (на “перехрещенні групових характеристик”)?

Література [22, 23, 27, 28, 30–32]

Змістовий модуль II. Особлива частина. Попередження окремих видів злочинів, фонових явищ

Тема 11. Фонові явища, їх профілактика

Поняття фонових явищ, їх визначення. Взаємозв'язок фонових явищ і злочинності. Наркоманія і токсикоманія як суспільно небезпечні явища.

Поняття наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів.

Зв'язок наркоманії (токсикоманії) зі злочинністю. Тенденції розвитку наркоманії.

Причини поширення наркоманії (токсикоманії) на сучасному етапі.

Шляхи запобігання наркоманії. Організації, що покликані займатися цим питанням.

Алкоголізм і пияцтво, їх зв'язок зі злочинністю. Причини й умови, що сприяють його існуванню на сучасному етапі.

Проституція, її види, причини існування. Зв'язок зі злочинністю, напрями профілактики.

Венеричні хвороби і ВІЛ-інфекція як небезпечні фонові явища. Зарубіжний досвід боротьби з фоновими явищами.

Питання для самоконтролю

1. Поняття фонових явищ і їх зв'язок зі злочинністю.
2. Наркоманія і токсикоманія як суспільно небезпечні явища. Причини їх поширення в сучасних умовах, заходи профілактики.
3. Пияцтво й алкоголізм. Історичне коріння цього явища. Заходи профілактики.
4. Проституція, її види, причини, заходи профілактики.
5. Поняття і характеристика венеричних хвороб і ВІЛ-інфекцій, причини їх поширення, заходи профілактики.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферат на тему: “Сутність хвороби наркоманії (токсикоманії) і ознаки вживання наркотиків.”

Завдання 2. Підготуйте реферат на тему: “Міжнародне співробітництво в боротьбі зі світовим наркобізнесом і роль України в цьому співробітництві”.

Завдання 3. Підготуйте реферат на тему: “Причини і умови існування пияцтва і алкоголізму в сучасних умовах”.

Завдання 4. Назвіть характерні види наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, що підлягають контролю, класифікувавши їх відповідно за чотирма таблицями, наведеними у Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

Завдання 5. Назвіть характерні види наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, що підлягають контролю, класифікувавши їх відповідно за чотирма таблицями, наведеними у Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

Завдання 6. У середній школі виявлено кілька учнів, які спробували вживати наркотики. Вирішено здійснити профілактичне відпрацювання об'єкта із залученням медиків, працівників міліції, освіти, прокуратури і суду. Складіть план такого відпрацювання.

Завдання 7. В яких випадках здійснюється примусове лікування осіб, хворих на наркоманію?

Завдання 8. Наведіть аспекти вирішення проблеми проституції упродовж ХХ ст. Ваші пропозиції з цього питання.

Завдання 9. Які чинники збільшення кількості хворих на Віл-інфекцію? Які заходи профілактики цього захворювання найдієвіші?

Література [2; 10–12; 19; 26; 27; 37; 38; 48]

Тема 12. Злочинність неповнолітніх, її профілактика

Кримінологічна характеристика злочинності неповнолітніх.

Поняття злочинності неповнолітніх, її структура і динаміка. Тенденції злочинності неповнолітніх.

Причини й умови виникнення злочинів неповнолітніми. Саморуйнівна поведінка неповнолітніх.

Умови, що сприяють злочинності неповнолітніх.

Запобігання злочинності неповнолітніх.

Роль правоохоронних органів у профілактиці злочинності неповнолітніх.

Питання для самоконтролю

1. Поняття злочинності неповнолітніх.
2. Структура злочинності неповнолітніх.
3. Особливості й тенденції злочинності неповнолітніх.
4. Особливості особи неповнолітнього злочинця і його типологія.
5. Обставини, що сприяють криміналізації неповнолітніх.
6. Негативний вплив на неповнолітнього в сім'ї як найважливіша причина патології його соціального становлення.
7. Вплив недоліків навчально-виховного процесу в навчальних закладах на злочинність неповнолітніх.
8. Роль засобів масової інформації в негативному становленні особи неповнолітнього.
9. Значення негативно спрямованої референтної групи для криміналізації неповнолітнього.
10. Основні законодавчі акти, спрямовані на профілактику правопорушень неповнолітніх.
11. Основні напрями профілактичної роботи з неповнолітніми.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферат на тему: “Тendenції в сучасній злочинності неповнолітніх”.

Завдання 2. Підготуйте реферат на тему: “Сучасні проблеми сім'ї в контексті їх впливу на злочинність неповнолітніх”.

Завдання 3. Підготуйте реферат на тему: “Школа як суб'єкт виховання і профілактики правопорушень неповнолітніх”.

Завдання 4. Наведіть категорії неповнолітніх, які підлягають взяттю на облік в органах внутрішніх справ. Чому саме ці категорії підлягають обліку? Ваші пропозиції щодо категорій неповнолітніх, які підлягають обліку.

Завдання 5. Чи впливає (якщо впливає, то як) на рівень злочинності неповнолітніх їх диференціація за рівнем матеріальної забезпеченості й розшарування за соціальним статусом? Обґрунтуйте свою позицію.

Завдання 6. Соціологи різних країн констатують різке зниження впливу сім'ї як інституту соціалізації неповнолітніх, що сприяє криміналізації частини цього контингенту. Чи згодні ви з цим?

Завдання 7. Чи існує нині конфлікт “батьків і дітей”? Якщо існує, то в чому він полягає? Як він впливає на рівень злочинності неповнолітніх?

Завдання 8. У чому полягає сутність оперативно-профілактичних операцій (“Підліток”, “Канікули”, “Літо” тощо), які здійснюють органи внутрішніх справ разом із громадськістю для профілактики правопорушень серед неповнолітніх?

Література [1–4; 13; 14; 22; 23; 31; 32; 39; 48]

Тема 13. Рецидивна злочинність, її профілактика

Поняття рецидивної злочинності, її види. Види рецидивних проявів. Характеристика рецидивної злочинності.

Особливості особи рецидивіста, види рецидивістів.

Причини й умови рецидивної злочинності.

Профілактика рецидивних злочинів.

Зарубіжний досвід боротьби із рецидивною злочинністю.

Питання для самоконтролю

1. Ознаки професійного злочинця і поняття професійної злочинності.
2. Організована злочинність, її поняття й особливості.
3. Поняття корупції.
4. Характеристика сучасної організованої злочинності та її тенденції.
5. Причини зародження і розвитку організованої злочинності.
6. Умови, що сприяють організованій злочинності.
7. Основні напрями боротьби з організованою злочинністю і корупцією. Законодавча база цієї боротьби.
8. Розробка питань протидії організованій злочинності й корупції в сучасних умовах.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферат на тему: “Особливості особи рецидивіста”.

Завдання 2. Підготуйте реферат на тему: “Недоліки у виконанні покарань, що впливають на рівень рецидивної злочинності”.

Завдання 3. Підготуйте реферат на тему: “Значення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі”.

Завдання 4. Ознайомтесь із Законом України “Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі”. Висловіть власний погляд щодо кола обов’язків і обмежень дій піднаглядних.

Завдання 5. Ознайомтесь із Законом України “Про соціальну адаптацію осіб, які відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк” і наведіть його соціально-правову характеристику.

Завдання 6. Чи згодні ви з визначенням поняття легального рецидиву, наведеним у ст. 34 Кримінального кодексу України? Чи не потрібно розширити або звужити його обсяг? Які види рецидиву відомі теорії і практиці?

Завдання 7. Деякі автори називають місця позбавлення волі “університетами злочинності” або “курсами з підвищення злочинної кваліфікації”. Ваша думка з цього приводу. Обґрунтуйте її.

Література [2; 9; 22–25; 27; 29–32; 40; 44; 47; 48]

Тема 14. Професійна та організована злочинність, її профілактика

Кримінологічна характеристика професійної та організованої злочинності.

Поняття професійного злочинця, його основні ознаки.

Організована злочинність як суспільне і кримінальне явище, її виникнення, розвиток і сучасний стан у світі і в Україні.

Корумпованість службових осіб як ознака, що притаманна організованій злочинності.

Суспільна небезпека організованої злочинності, її характеристика в документах ООН.

Основні напрями запобігання професійній і організованій злочинності.

Правоохоронні органи, інші відомства та установи, покликані здійснювати боротьбу з професійною і організованою злочинністю.

Зарубіжний досвід боротьби з професійною і організованою злочинністю.

Питання для самоконтролю

1. Ознаки професійного злочинця і поняття професійної злочинності.
2. Організована злочинність, її поняття й особливості.
3. Поняття корупції.
4. Характеристика сучасної організованої злочинності та її тенденції.
5. Причини зародження і розвитку організованої злочинності.
6. Умови, що сприяють організованій злочинності.
7. Основні напрями боротьби з організованою злочинністю і корупцією. Законодавча база цієї боротьби.
8. Розробка питань протидії організованій злочинності й корупції в сучасних умовах.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферат на тему: “Поняття професійного злочинця і його основні ознаки”.

Завдання 2. Підготуйте реферат на тему: “Кримінальна субкультура”.

Завдання 3. Підготуйте реферат на тему: “Тendenції організованої злочинності”.

Завдання 4. Назвіть найхарактерніші типи професійних злочинців.

Завдання 5. Розмежуйте поняття професійного злочинця і злочинця-рецидивіста.

Завдання 6. Назвіть новели у Кримінальному кодексі України 2001 р., покликані сприяти боротьбі з організованою злочинністю.

Завдання 7. Наведіть різні погляди авторів на поняття і структури організованої злочинності. Висловіть власну думку з цього приводу.

Завдання 8. Назвіть найхарактерніші сфери діяльності організованої злочинності.

Завдання 9. У чому полягає небезпека проникнення організованої злочинності в легальну економіку? Що розуміється під відмиванням брудних грошей?

Література [2; 9; 22–25; 27; 29–32; 40; 44; 47; 48]

Тема 15. Злочинність у сфері економіки, її профілактика

Кримінологічна характеристика злочинності у сфері економіки.

Поняття злочинів у сфері економіки і їх ознаки. Класифікація злочинів у сфері економіки.

Злочини, що посягають на власність.

Злочинність у кредитно-фінансовій і банківській сферах. Злочини у сфері енергетики, приватизації, аграрному секторі. Комп'ютерна злочинність. Злочинність, пов'язана з ухиленням від сплати податків, її види. Проблеми відпливу капіталів і відмивання грошей.

Особа злочинця у сфері економіки. Причини й умови, що детермінують злочинність у сфері економіки.

Причини злочинності у сфері економіки, що зумовлені негативними чинниками соціально-економічного, організаційно-управлінського і нормативно-правового характеру.

Умови, що сприяють вчиненню злочинів у сфері економіки.

Основні напрями запобігання злочинності у сфері економіки.

Основні напрями боротьби зі злочинністю у сфері економіки правоохоронних органів.

Зарубіжний досвід боротьби зі злочинністю у сфері економіки.

Питання для самоконтролю

1. Ознаки і класифікація економічних злочинів.
2. Співвідношення економічної і організованої злочинності.
3. Основні напрями економічної злочинності на сучасному етапі.
4. Причини й умови, що детермінують економічну злочинність.
5. Економічні, організаційні, правові та виховні заходи попередження економічної злочинності.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферат на тему: “Тенденції злочинності у сфері економіки в сучасних умовах”.

Завдання 2. Підготуйте реферат на тему: “Суб’єктивні чинники, що детермінують злочинність у сфері економіки”.

Завдання 3. Підготуйте реферат на тему: “Діяльність Державної податкової адміністрації України і податкової міліції з профілактики ухиляння від податків, зборів, інших обов’язкових платежів”.

Завдання 4. Як співвідносяться організована злочинність і злочинність у сфері економіки?

Завдання 5. Назвіть найхарактерніші прояви злочинів у сфері економіки в галузях паливно-енергетичного та агропромислового комплексів; приватизації державного майна; кредитно-фінансовій (у тому числі банківській); зовнішньоекономічній; бюджетній.

Завдання 6. Якою мірою злочинність у сфері економіки впливає на процеси соціальної диференціації; комплекс економічних відносин; розвиток інших видів злочинності (організованої, корупційної); суспільну свідомість?

Завдання 7. Що таке “тіньова економіка”? Які її ознаки і критерії виокремлення із загального поняття економіки?

Завдання 8. Якою мірою високий рівень тіньової економіки зумовлює зростання злочинності у сфері економіки?

Література [1–3; 16; 22; 23; 25; 27; 29; 30–32; 47; 48]

Тема 16. Корупційна злочинність, її профілактика

Поняття корупційної діяльності. Стан з корупції у країні та її найхарактерніші прояви. Законодавча база боротьби з корупційною діяльністю.

Причини й умови, що сприяють корупційним проявам на сучасному етапі.

Основні напрями профілактики корупційних проявів правоохоронними органами та іншими суб’єктами профілактики.

Зарубіжний досвід боротьби із корупцією.

Питання для самоконтролю

1. Кримінологічна характеристика корупційних проявів в Україні.

2. Причини і умови, що сприяють корупційним проявам.
3. Основні напрями профілактики корупційних проявів.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферат на тему: “Історичний аспект корупційної діяльності”.

Завдання 2. Підготуйте реферат на тему: “Особа корупціонера”.

Завдання 3. Підготуйте реферат на тему: “Профілактика корупційних проявів органами внутрішніх справ”.

Завдання 4. Ознайомтесь з Указом Президента України “Про систему заходів щодо усунення причин та умов, які сприяють злочинним проявам і корупції”. Які положення цього нормативного акту ви вважаєте найважливішими?

Завдання 5. Базуючись на Законі України “Про боротьбу з корупцією”, опишіть заходи попередження корупції, передбачені цим законом.

Завдання 6. У ст. 1 Закону України “Про боротьбу з корупцією” наведено визначення корупції та корупційних діянь. Чи маєте ви зауваження щодо цих положень? Оскільки питання про поняття і обсяг корупційних діянь дискусійне, висловіть свої думки з цього приводу. Які злочини слід зараховувати до корупційних?

Завдання 7. Окремі фахівці пропонують ввести у Кримінальний кодекс склад злочину “корупція”. Ваша думка з цього приводу.

Завдання 8. Назвіть заклади і установи, де хабарництво, на вашу думку, набрало найбільшого розмаху.

Література [1; 2; 18; 22; 23; 25; 29–32; 39–42; 48]

Тема 17. Насильницька некорислива злочинність, її профілактика

Кримінологічна характеристика насильницьких некорисливих злочинів.

Види і мотиви насильницьких некорисливих злочинів.

Класифікація насильницьких некорисливих злочинів, їх структура і динаміка. Характеристика обставин і засобів їх вчинення.

Особа злочинця у цій категорії злочинів.

Причини й умови вчинення насильницьких некорисливих злочинів.

Запобігання некорисливим насильницьким злочинам. Загальносоціальні напрями профілактики: запобігання безробіттю, відсіву учнів, рішуча боротьба з пропагандою насильства, жорстокості тощо.

Спеціальна профілактика насильницьких некорисливих злочинів правоохоронними органами, види і форми такої профілактики.

Індивідуальна профілактика, її форми і методи. Залучення громадськості. Правова пропаганда.

Зарубіжний досвід боротьби із цим видом злочинності.

Питання для самоконтролю

1. Поняття некорисливих насильницьких злочинів та їх виокремлення серед інших насильницьких злочинів.
2. Види некорисливих насильницьких злочинів та їх характеристика.
3. Кримінологічна характеристика некорисливих насильницьких злочинів і їх тенденції.
4. Причини й умови вчинення некорисливих насильницьких злочинів.
5. Попередження насильницьких некорисливих злочинів.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферат на тему: “Відмінність насильницьких некорисливих злочинів від інших насильницьких злочинів”.

Завдання 2. Підготуйте реферат на тему: “Віктимність поведінки потерпілих у насильницьких некорисливих злочинах”.

Завдання 3. Підготуйте реферат на тему: “Залучення громадськості до профілактики насильницьких некорисливих злочинів”.

Завдання 4. Назвіть характерні ознаки побутових та дозвільних злочинів.

Завдання 5. У чому полягає негативна роль пияцтва, вживання наркотиків і токсичних речовин у вчиненні насильницьких некорисливих злочинів?

Завдання 6. Що зумовлює вчинення побутових вбивств і нанесення тілесних ушкоджень?

Завдання 7. Назвіть особливості жіночої некорисливої насильницької злочинності?

Завдання 8. Які причини латентності умисних вбивств, тяжких тілесних ушкоджень, зґвалтувань, хуліганств?

Завдання 9. Стверджується, що значна більшість некорисливих насильницьких злочинів має ситуативний характер. Обґрунтуйте це положення.

Література [1; 2; 5; 17; 22; 23; 25; 27; 29–32; 43; 48]

Тема 18. Корислива злочинність проти приватної власності, її профілактика

Поняття злочинів проти приватної власності, їх класифікація.
Кримінологічна характеристика корисливих злочинів проти приватної власності.

Особа злочинця в цій категорії злочинів.

Причини та умови, що сприяють корисливим злочинам проти приватної власності.

Запобігання корисливим злочинам проти приватної власності.

Зарубіжний досвід боротьби із цим видом злочинності.

Питання для самоконтролю

1. Поняття і види злочинів проти приватної власності.
2. Способи вчинення злочинів проти приватної власності.
3. Кримінологічна характеристика особи злочинця.
4. Причини й умови, що детермінують корисливі злочини проти приватної власності.
5. Спеціальні профілактичні заходи щодо злочинів проти приватної власності й практика їх застосування.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферат на тему: “Тенденції корисливої злочинності проти приватної власності”.

Завдання 2. Підготуйте реферат на тему: “Особа злочинця в окремих видах корисливих злочинів проти приватної власності”.

Завдання 3. Підготуйте реферат на тему: “Віктимність поведінки потерпілих від корисливих злочинів проти приватної власності”.

Завдання 4. Наведіть кримінологічну класифікацію корисливих злочинів проти приватної власності.

Завдання 5. Назвіть найхарактерніші види шахрайств.

Завдання 6. Назвіть причини корисливих вбивств у сучасному суспільстві.

Завдання 7. Чому кишенькові крадіжки вважаються високолатентними злочинами?

Завдання 8. Ваша думка щодо кримінологічної чутливості населення до корисливих злочинів проти приватної власності.

Література [1; 2; 5; 17; 22; 23; 25; 27; 29–32; 40; 48]

Тема 19. Необережна злочинність, її профілактика

Кримінологічна характеристика необережних злочинів.

Особа злочинця в цій категорії злочинів.

Причини та умови, що сприяють вчиненню необережних злочинів. Запобігання необережним злочинам.

Зарубіжний досвід боротьби із цим видом злочинності.

Питання для самоконтролю

1. Поняття необережної злочинності та її відмінність від злочинності умисної.
2. Структура необережної злочинності і її тенденції.
3. Особа необережного злочинця.
4. Причини й умови, що детермінують необережну злочинність.
5. Попередження необережної злочинності.
6. Кримінологічна характеристика автотранспортних злочинів.
7. Попередження дорожньо-транспортних пригод.

Практичні завдання

Завдання 1. Підготуйте реферат на тему: “Кримінально-правові та кримінологічні особливості необережних злочинів порівняно з умисними злочинами”.

Завдання 2. Підготуйте реферат на тему: “Особа злочинця в необережних злочинах”.

Завдання 4. Підготуйте реферат на тему: “Особливості запобігання необережним злочинам на автотранспорті”.

Завдання 5. Встановлено, що зі стрімким розвитком науки і техніки дедалі більшого значення в необережних злочинах набуває людський чинник. З чим це пов’язано?

Завдання 6. Статистика виробничого травматизму свідчить, що він найпоширеніший на гірничих підприємствах, будівництві, в агропромисловому секторі. З чим це пов’язано?

Завдання 7. Яке значення для попередження дорожньо-транспортних пригод має своєчасне і кваліфіковане розслідування?

Завдання 8. Слідча і судова практика свідчить, що смертність від дорожньо-транспортних пригод з вини чоловіків-водіїв у 5–6 разів вища, ніж з вини жінок. Поясніть причини.

Література [1; 2; 22; 23; 25; 27; 29–32; 48]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Конституція України.* — К., 2001.
2. *Кримінальний кодекс України.* — К., 2003.
3. *Кримінально-процесуальний кодекс України.* — К., 2003.
4. *Кримінально-виконавчий кодекс.* — К., 2003.
5. *Кодекс України про адміністративні правопорушення.* — К., 2003.
6. *Закон України “Про прокуратуру” від 05.11.91 // ВВР України.* — 1991. — № 53. — Ст. 703.
7. *Закон України “Про міліцію” від 20.12.90 // ВВР України.* — 1991. — № 4. — Ст. 20.
8. *Закон України “Про Службу безпеки України” від 25.03.92 // ВВР України.* — 1992. — № 27. — Ст. 382.
9. *Закон України “Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю” від 30.06.93 // ВВР України.* — 1993.

10. Закон України “Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів” від 15.02.95 (у ред. від 08.07.99) // ВВР України. — 1999. — № 36. — Ст. 317.
11. Закон України “Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживання ними” від 15.05.95 // ВВР України. — 1995. — № 10. — Ст. 62.
12. Закон України “Про запобігання захворюванню на СНІД та соціальний захист населення” від 12.12.91 (у ред. від 03.03.98) // ВВР України. — 1998. — № 35 — Ст. 235.
13. Закон України “Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні” від 05.02.93 (у ред. від 23.03.2000) // ВВР України — 2000. — № 27. — Ст. 211.
14. Закон України “Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх” від 24.01.95 (у ред. від 06.07.99) // ВВР України. — 1999. — № 36. — Ст. 318.
15. Закон України “Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі” від 01.12.94 // ВВР України. — 1994. — № 52. — Ст. 455.
16. Закон України “Про державну податкову службу в Україні” (у ред. від 05.02.98) // ВВР України. — 2000. — № 10. — Ст. 44.
17. Закон України “Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону” від 22.06.2000 // ВВР України. — 2000. — № 40. — Ст. 338.
18. Закон України “Про боротьбу з корупцією” від 05.10.95 // ВВР України. — 1995. — № 34. — Ст. 266.
19. Закон України “Про соціальну адаптацію осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк” від 10.07.03 // Голос України. — 2003. — 8 серп.
20. Закон України “Про попередження насильства в сім’ї” від 15.11.01 // ВВР України. — 2002. — № 10. — Ст. 70.
21. Закон України “Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей” від 02.06.05.

Додаткова

22. *Александров Ю. В., Гель А. П., Семаков Г. С.* Кримінологія: Курс лекцій. — К., 2002.
23. *Александров Ю. В.* Кримінологія: Практикум. — К., 2004.
24. *Биленчук П. Д., Еркенов С. Е., Кофанов А. В.* Транснациональная преступность: состояние и трансформация. — К., 1999.

25. *Даньшин І. М., Голина В. В., Кальман О. Г.* Кримінологія: Особлива частина. — Х., 1999.
26. *Джужа О. М.* Запобігання поширенню СНІД правовими засобами. — К., 1994.
27. *Зелінский А. Ф.* Кримінологія. — Харьков, 2000.
28. *Кримінологія і профілактика злочинів: Курс лекцій / Ю. В. Александров, А. П. Гаврилишин, О. М. Джужа та ін.* — К., 1996. — Кн. 1. Загальна частина.
29. *Кримінологія і профілактика злочинів / Ю. В. Александров, А. П. Гаврилишин, О. М. Джужа та ін.* — К., 2000. — Кн. 2. Особлива частина.
30. *Кримінологія: Підручник / М. І. Ануфрієв, Ю. В. Александров, В. М. Гринчак та ін.* — К., 2002.
31. *Кримінологія: Підручник / За ред. проф. Даньшина. Х., 2003.*
32. *Кримінологія: Учебник / Под ред. акад. В. Н. Кудрявцева.* — М., 2004.
33. *Ковалкин А. А.* Латентная преступность и ее выявление органами внутренних дел. — К., 1995.
34. *Ковалкин А. А., Хрупта Н. С., Чубарев В. Л.* Деятельность органов внутренних дел по выявлению и предупреждению группового сбыта наркотических средств. — К., 1993.
35. *Курс кримінології: У 2 т. / М. І. Ануфрієв, Ю. В. Александров, О. М. Джужа та ін.* — К., 2001.
36. *Кудрявцев В. Н.* Генезис преступления. — М., 1998.
37. *Лановенко И. П. и др.* Наркотизм и преступность. — К., 1994.
38. *Лебеденко В. І.* Проституція: поняття, характеристика і правові засади профілактики її розповсюдження. — К., 1994.
39. *Литвак О. М.* Злочинність, її причини та профілактика. — К., 1997.
40. *Литвак О. М.* Держава і злочинність. — К., 2004.
41. *Литвак О. М.* Державний вплив на злочинність. — К., 2000.
42. *Мельник М. І.* Корупція: сутність, заходи протидії. — К., 2001.
43. *Образцов В. А.* Серийные убийства как объект психологии. — М., 2003.
44. *Рущенко І. П.* Соціологія злочинності. — Х., 2001.
45. *Тіляков В. О.* Віктимологія (соціальні та кримінологічні проблеми). — Одеса, 2000.
46. *Христинко В. Е.* Психология жертвы. — Харьков, 2001.
47. *Шакун В. І.* Суспільство і злочинність. — К., 2003.
48. *Юридична енциклопедія.* — К., 1998–2005. — Т. 1–6.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Кримінологія”	5
Зміст самостійної роботи з дисципліни “Кримінологія”	6
Список літератури	33

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *Л. С. Тоболіч*
Комп'ютерне верстання *М. І. Фадєєва*

МАУП

Зам. № ВКЦ-3263
Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП